

तथा स्यात् तस्याप्ये पुण्यकर्मणः । मेरुमन्दरमालोऽपि राशिः पापस्य कर्मणः । गङ्गास्नानेन दग्धः स्नान्तराशिरिवानलैः” ब्रह्माण्डे “कृदा स्नानमवाप्नोति पीत्वा ज्ञानमवाप्नुयात् । गङ्गास्नाने तु भक्त्या वै प्राप्नोति परमं पदम्” ब्रह्मवैवर्ते “गङ्गायां मोक्षं ज्ञानं महापातकनाशनम् । अज्ञानात् स्नानं प्राप्नोतीति श्रुतिर्न संशयः” । पुण्यकाव्यविशेषज्ञानप्रकरणम् भविष्ये “द्वादश्यां श्रवणार्जेण अष्टम्यां पुण्ययोगतः । आर्द्रायाश्च चतुर्दश्यां गङ्गास्नानं विशेषतः । वैशाखे पूर्व्याया वा स्नानाद्ये वै कार्तिके तथा । तथा माघी तमावास्या गङ्गास्नाने सुदुर्लभा । कृष्णाष्टम्यां सहस्रान्तु शतं स्यात् सर्वपर्वणम् । समावास्यादिने चैव सहस्रान्तु दिनस्ये । चन्द्रसूर्यपक्षे चण्डं व्यतीपाते त्वनन्तकम्” ब्राह्मे “चन्द्रसूर्यपक्षे चैव योऽवगाहति जाङ्गवीम् । स ज्ञातः सर्वतीर्थेषु किमर्थमतते महीम्” श्रुतिः “इन्दोर्लक्षगुणं प्रोक्तं रवेर्दशगुणं तथा । गङ्गातोये तु संप्राप्ते इन्दोः कोटीरवेर्दश” (नन्दामहात्म्ये षोडशशीदशहराद्द्विदशज्ञानफलं तत्तच्छब्दे दशगुम्) । अज्ञानप्रकरणम् दानधर्मब्रह्माण्डान्ते येषु ।

“जाङ्गवीतीरसंभूतां वृद्धं मूर्खी विभर्त्ति यः । विभर्त्ति ह्यपं सोऽर्कस्य तमोनाशाय केवलम्” तर्पणप्रकरणम् ब्रह्माण्डान्ते यदानधर्मेषु “य इच्छेत् सफलं जन्म जीवनं नृपतेव च । सपितृसर्पदेवैरङ्गमभिमन्य सुरांस्तथा” अथ दानप्रकरणम् भविष्ये “वासी हरिश्चरत्नानि पल-ह्रस्वफलानि च । अन्नदानादिकञ्चापि आत्मनो यदभीष्टितम् । तत्तु भक्त्या तु गङ्गायां यः प्रयच्छति कामयः । तत्तत्सुखमनन्तञ्च सम्प्राप्य चेह जन्मनि । ब्रह्म चाप्नोति निर्वीणं परमं यच्चिरञ्जनम् । यज्ञोदानं तयो ज्ञान आद्यञ्च सुरपूजनम् । गङ्गायान्तु कृतं सर्वं कीटिकीटिगुणं भवेत्” व्रतप्रकरणम् ब्रह्माण्डे “शाङ्गि-तत्त्वज्ञप्रत्येन द्विप्रत्ययस्य तथा । पायसं पाचयित्वा तु मधुसूतं घृतं तथा । प्रत्येकं पलमात्रान्तु तत्र नि-क्षिप्य भक्तितः । तत् पायसमपूपञ्च लङ्घुकान् यावका-नपि । तथा गुल्मार्जमात्रान्तु सुवर्णं कल्पमेव च । चन्द-नायुक्कूर्पूरकुङ्कुमनि च गुग्गुलुम् । विस्त्रपलाधि दूर्वाय रोचनां सितसर्पपम् । नीलोत्पलस्य पलायि पलाभावे फलानि च । यथा शक्त्या महाभक्त्या ग-ङ्गायां यो विनिक्षिपेत् । सासि सासि पौर्णमास्यां

दर्श वा प्रहरद्वये । अद्वयानेन मन्त्रेण यावत् संवत्सरं तथा । (यो गङ्गायै नारायण्य ते नमो नमः) । इति मन्त्रेण सततं शतमष्टोत्तरं जपेत् । गङ्गाजलान्भूत्वा तु तन्मनाऽन्यत्तसंशयः । हविषप्रायी भिताहारी य-भी तेषु दिनेषु च । संवत्सरान्ते तस्यैवा गङ्गा दिव्य वपुर्धरा । दिव्यमाल्याम्बरधरा दिव्यगन्धानुलेपना । चारुरूपधरा देवी दिव्यरत्नविभूषिता । प्रत्यक्षरूपा पुरतस्तिष्ठत्येव वरप्रदा । एवं प्रत्यक्षतः साक्षात् गङ्गां दिव्यवपुर्धराम् । दद्यात् स्वचक्षुषा मर्त्यो वरदानसमुदा-ताम् । यान् यान् कामयते कामांस्तान् सर्वानवाप्नु-यात् । निष्कामस्तु परं मोक्षं लभते नाम संशयः” आङ्गप्रकरणम् भविष्ये “गयाप्राङ् कृतं तेन उत्सृ-ज्य दृष्टकथा । येन गङ्गाम्भसा सिक्ते तीरे आङ्गमका-रि च । पितृतृप्तिस्तु यो भक्त्या पायसं मधुसंयुतम् । गुह्यसर्पिःसमायुक्तं गङ्गाम्भसि विनिक्षिपेत् । तस्माः पिबन्ति पितरस्तस्य वर्षयतलयम्” देवीपुराणे “अकावे-ऽप्यथ वा कावे तीरे आङ्गं तथा नरैः । प्राप्तिरेव सदा कार्यं कर्त्तव्यं पितृतर्पणम्” अथ पिण्डप्रकरणम् देवीपुराणे “सज्जङ्गमभिगमनं कृत्वा पिण्डं दद्यानि यः । तारिताः पितरस्तेन भवान्नोपेक्षितोदकैः ।” तत्रैव “गङ्गायाश्च गयायाश्च पिण्डदानं समं श्रुतम् । विशेषतः कलियुगे गङ्गापिण्डं प्रशस्यते । गङ्गायां पिण्डदानेन पितरस्तु तिस्रोदकैः । नरकस्था दिवं यान्ति स्नानस्या मोक्षमाप्नुयुः । माहेन्द्रे विरजे चैव गयायां जाङ्गवीतटे । अत्र पिण्डप्रदो याति ब्रह्म-लोकायनामयम्” जलप्रकरणम् ब्राह्मे “योऽसौ निरञ्जनो देवचित्सूक्ष्मरूपी जगद्गर्भः । स एव इन्द्ररूपेण गङ्गाम्भो नाम संशयः” । लैङ्गे “ब्रह्महा गुरुहा गोमन्त्रजेयी च शुचतत्त्वगः । गङ्गाम्भसा च पूज्यन्ते नाम कार्या विचार-ण्या” । ब्राह्मे “तिष्ठद्युगसहस्रान्तु पादेनैकेन यः उमान् । नासमेकान्तु गङ्गाम्भः सेवते स विशिष्यते । मेरोः सह-द्रस्य च रत्नरागेः संस्त्रोषलानासुदकस्य वाचा । शक्यं वक्तुं नेह गङ्गाजलानां गुणाख्यानं परिमाणं तथैव” तोयदानप्रकरणम् भविष्ये “अन्नदानेन च गोदानेन च अ-र्चदानादिभिस्तथा । यथाश्वजदानेन यत्फलं परि-कीर्त्तितम् । ततः शतगुणं गङ्गातोयदानादवाप्नुयात्” महाभारते “चान्द्रावप्यहश्च यच्चरेत् कायशोधनम् । यः पिबेद् यथेष्टञ्च गङ्गाम्भः सविशिष्यते गङ्गा-